

Міністерство освіти і науки України
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОЛОГО-НАТУРАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

04074. Київ, Вишгородська, 19

Тел. 430-02-60, 430-43-90

e-mail: nenc@nenc.gov.ua

«23» січня 2023 р.

№ 19

Освітній проект

«Центр отримання додаткових навичок для дорослих людей при закладах позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку»

Актуальність:

В останні десятиліття в Україні спостерігається демографічне старіння, тобто збільшується частка людей старшого віку у загальній чисельності населення.

Повномасштабна війна росії проти України, що розпочалася на початку 2022 р. призвела до руйнування освітньої інфраструктури, евакуації та припинення освітнього процесу в багатьох регіонах країни.

Війна змінила плани переважної більшості українців. Багатьом довелося рятуватися від фізичної небезпеки, а вже після цього оговтуватися та намагатися пов'язати нові реалії зі старим життям. Багато із звичного перестало працювати.

Війна - це вже катастрофічні переживання. Вона ставить під питання все, що ми знали до того. Людина захищає себе, близьких, Батьківщину. Коли є загроза для життя кожного, на перший план виходить потреба в безпеці. Але коли вона вже більш-менш задоволена, ми починаємо думати: а що ж далі?

Нажаль, багато людей залишається без роботи, а це є одним з найбільш кризових моментів в житті кожної людини, який спричиняє суттєві зміни в умовах й способі життя.

Така ситуація вимагає від людини переосмислення життєвих цінностей, ставлення до себе і до навколишнього середовища, пошуку нових шляхів реалізації життєвої активності. У більшості людей, цей процес, супроводжується переживаннями, пасивністю, невмінням знайти нові заняття і контакти, по-новому поглянути на себе та навколишній світ

В цих умовах погіршується доступ до освіти дорослих, різко зростає бідність та безробіття. Проте наявність компетенцій до ведення діяльності, яка приносить економічну, соціальну та іншу користь, сприятиме більш гнучкій

перебудові соціально-економічних зв'язків в країні. Продовження громадянської освіти, що також входить до сфери освіти дорослих, є важливим важелем для **формування** національної ідентичності та відповідального громадянства, як серед молоді, так і дорослих людей

Про проєкт «Центр отримання додаткових навичок для дорослих при закладах позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку»

Вчитись справді ніколи не пізно.

Центр отримання додаткових навичок для дорослих має за мету реалізацію принципу «навчання протягом життя».

Це не окремий заклад освіти, а зазвичай відділення, курси чи навчальні групи при закладах позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку.

Популярні напрями навчання в Центрі можуть бути: виноградарство, народні ремесла, ландшафтний дизайн та флористика, садово-паркове мистецтво тощо. Також можуть бути організовані різноманітні творчі заняття, майстер-класи. Наприклад: майстер-класи з виготовлення ляльок-мотанок, створення новорічних композицій, вирощування з насіння хвойних рослин тощо.

Чому при закладах позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку рекомендується організація подібних Центрив?

Заклади позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку можуть бути провайдерами неформальної освіти дорослих, оскільки мають відповідну матеріально-технічну базу та відповідний кадровий склад педагогічних працівників.

З огляду на воєнні дії на території України та відсутність можливості прогнозування розвитку подій в умовах воєнного стану, провайдери освіти для дорослих мають забезпечити безпеку усіх учасників освітнього процесу. Проблема з безпекою учасників освітнього процесу може бути вирішена шляхом створення безпечного та комфортного освітнього середовища, шляхом обладнання бомбосховищ та безпечних приміщень для проведення очних занять, розвитку дистанційного навчання, наприклад, створення відкритих масових онлайн курсів.

Наразі майже в більшості закладів позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку створені відповідні безпечні умови для організації освітнього процесу.

В українському суспільстві існує комплекс викликів, пов'язаний із наявністю проблем для різних **маломобільних груп** стосовно можливості повноцінного, безбар'єрного доступу до освіти. Цільовими аудиторіями у реалізації державних стратегій, напрямів політики, заходів та проєктів щодо запровадження безперешкодного життєвого середовища в освіті є представники

маломобільних груп, люди третього віку 50+, родини з дітьми до 6 років, діти та дорослі з інвалідністю, молодь, зокрема в контексті працевлаштування. ООН визнає очікувану тривалість навчання як один із основних індикаторів рівня соціального розвитку, тому країни ЄС у своїх практиках щодо соціальної безбар'єрності акцентують увагу на навчанні впродовж життя, що справедливо вважається основою успішного втілення багатьох громадянських і економічних можливостей особи.

Внаслідок війни суттєво зросли не тільки втрати серед населення, але й інвалідизація внаслідок поранення. За даними Управління Верховного комісара ООН з прав людини з початку війни зафіксовано 13718 жертв серед цивільного населення країни: 5 663 загиблих та 8 055 поранених. Більшість зареєстрованих втрат серед цивільного населення були спричинені використанням вибухової зброї з великою зоною дії, включаючи обстріли з важкої артилерії, реактивних систем залпового вогню, ракет і авіаударів. Управління Верховного комісара ООН з прав людини вважає, що фактичні цифри значно вищі, оскільки отримання інформації з деяких місць, де тривають інтенсивні бойові дії, було відкладено, а багато звітів все ще очікують підтвердження.

Крім того, навчання потребуватимуть військові, що демобілізувалися з фронту за станом здоров'я.

Для протидії цим викликам в системі освіти дорослих має бути створено безпечне, комфортне та **інклюзивне** освітнє середовище, що може бути зроблено як шляхом обладнання бомбосховищ, так і через створення масових онлайн освітніх продуктів. В умовах швидких змін потрібно, щоб швидко відбувалося отримання необхідних навичок та компетенцій, це може бути забезпечено шляхом створення короткотривалих освітніх програм та курсів підвищення кваліфікації

Заклади позашкільної освіти еколого-натуралістичного напрямку мають досвід з організації інклюзивного середовища для забезпечення освітнього процесу.

Законодавство

Проблематика навчання та освіти для всіх (включаючи дорослих) входить до топ-10 цілей Східного партнерства до 2025 р., має відображення у Позиційному документі Форуму СхП (2021 р.), входить до відповідної частини Угоди про асоціацію Україна-ЄС, ця тематика є предметом імплементації, моніторингу міжнародних зобов'язань України, наприклад, відображених у Цілі сталого розвитку (ЦСР) «Якісна освіта» №4, яка схвалена країнами ЄС та України на період 2015 – 2030 рр.

Специфічне нормативно-правове регулювання відсутнє. Оскільки така діяльність не передбачає видачу документів про освіту державного зразка, то

ліцензування чи інших зайвих формальностей даний вид освітньої діяльності не потребує.

Необхідність нової освітньої політики для дорослих визнана владою України, свідченням якої стало затвердження Кабінетом Міністрів України 9 лютого 2022 р. та передання до Верховної Ради України законопроекту «Про навчання та освіту дорослих» (реєстр. № 7039-1 від 28.02.2022), внесений народними депутатами України Гришиною Ю. М., Грищуком Р. П., Колебошиним С. В.

Завдання

- **формування** нових важливих навичок і компетенцій людей старшого віку;
- **підтримка** фізичного та інтелектуального здоров'я;
- **створення** умов для реалізації права дорослої особи на навчання впродовж життя; для задоволення її особистісних потреб з урахуванням пріоритетів суспільного розвитку та запитів економіки;
- **формування** практичних умінь і навичок;
- **виявлення** активних мешканців і мешканок, залучення їх до життя громади, ухвалення рішень.

Але найважливіше – освіта в даному Центрі дає не лише нові знайомства та цікаву зайнятість. Здобуті знання студенти активно використовують в житті – створюють власні цікаві проекти, знаходять нову роботу, а дехто навіть відкриває свій власний бізнес.

Методи організації освітньої діяльності:

Центр отримання додаткових навичок при закладах позашкільної освіти - це інноваційна соціально-педагогічна послуга, що має на меті реалізацію принципу «Навчання протягом усього життя». Навчання в центрі безкоштовне та проводиться на основі власної активності слухачів і постійного діалогу з викладачем і не регламентується обов'язковими програмами.

Це вид соціального навчання, який відноситься до неформальної освіти, він не ставить за головну мету отримання основної професії та подальше працевлаштування, а дає персональний розвиток, соціальну адаптацію та збереження активної життєвої позиції людей, які залишилися без роботи або людей старшого віку. Накопичення нових знань дозволяє слухачам реалізувати свої здібності, залишатися самостійними і бути менш схильними до стресових ситуацій у кризовий період

Основними методами, що використовуються при освіті дорослих людей, є групова робота (лекції, семінари з групами за інтересами), проведення дискусій, які допомагають учасникам освітнього процесу не тільки поновити свої знання, але й знаходити нові види занять; проведення практичних занять, майстер-класів.

Наприклад:

При Національному еколого-натуралістичному центрі учнівської молоді МОН України в рамках роботи Центру отримання додаткових навичок для дорослих людей організована робота клубу «Присадибне господарство. Виноградарство». Керівником клубу є Петро Мазур, завідувач лабораторією садівництва та виноградарства НЕНЦ.

Заняття проводяться двічі на тиждень, у вигляді лекторію та практичних занять.

Базою для проведення занять є лабораторія садівництва та виноградарства НЕНЦ.

На сьогодні в банку генофонду плодово-ягідних культур науково-дослідної лабораторії садівництва НЕНЦ: яблуні – 269 сортів (60 молодих колоновидних дерев), груші – 37 (6 молодих колоновидних дерев), сливи – 104, молодих дерев кісточкових – 194, з них – 4 абрикоси, полуниці – 22, смородини – 46 (50 молодих), малини – 123, винограду – 200 та інші культури. Лабораторія садівництва НЕНЦ – єдиний науково-просвітницький осередок у північній частині України, що займається питаннями виноградарства.

Також, на базі НЕНЦ спільно з агробіологічним факультетом НУБіП України та ГО «Клуб органічного землеробства», Громадської спілки «Пермакультура в Україні», Клубу Природного землеробства і Здорового побуту Життя «Земледар» розпочав роботу клуб з органічного землеробства і пермакультури. Керівник клубу – Микола Пінчук, завідувач відділом агрономії.

Заняття проводять у вигляді тренінгів, лекційних та практичних занять. Базою для проведення занять є навчально-дослідна земельна ділянка НЕНЦ, яка має площу 6 га та є експериментальним майданчиком з організації експериментально-дослідницької роботи в галузі біології, екології та сільського господарства. Дослідницька робота на НДЗД спрямована на вивчення агротехніки вирощування сільськогосподарських культур, набуття умінь і навичок вирощування овочевих, польових, квітково-декоративних рослин та ін.

На НДЗД проводяться дослідження за сприянням фахівців компанії «Сингента», зокрема проводяться польові досліді по вивченню сучасних гібридів овочевих культур на навчально-дослідній ділянці.

Директор

Володимир ВЕРБИЦЬКИЙ